

Cultuurnota Midden-Drenthe 2015-2020

Tussenevaluatie

c u l t u r e e l
Midden-Drenthe

Laat het zien!

Voorwoord

Voor u ligt de tussenevaluatie van de Cultuurnota Midden-Drenthe 2015-2020 (hierna te noemen: Cultuurnota). Hiermee wordt duidelijk in hoeverre de doelstellingen uit de Cultuurnota zijn behaald en welke verbeterpunten er zijn. Deze evaluatie draagt bij aan de opmaat van de nieuwe Cultuurnota Midden-Drenthe 2020-2025.

Deze tussenevaluatie is tot stand gekomen door middel van een intern onderzoek op het beleidsterrein cultuur en alle beleidsterreinen die een directe of indirecte link hebben met cultuur. Dit zijn tenminste cultureel erfgoed, educatie, onderwijs en bibliotheken, welzijn, dorpen, recreatie en toerisme. Bij de totstandkoming van het nieuwe cultuurbeleid worden ook de externe factoren geëvalueerd (nader toegelicht in hoofdstuk 2).

Samenvatting

Er gebeurt al veel in de gemeente Midden-Drenthe op Cultureel gebied. Het jaar 2019-2020 is een bijzonder jaar voor de gemeente. De gemeente is dan Culturele Gemeente van Drenthe. In dit culturele jaar zullen de inwoners van Midden-Drenthe al haar culturele kwaliteiten laten zien. Het is een culturele boost voor Midden Drenthe. Met voor de toekomst een kansrijke aanloop naar een cultureel beleid met vele sprankelende culturele ontwikkelingen!

In deze tussenevaluatie van de Cultuurnota Midden-Drenthe 2015-2020 is intern onderzoek gedaan naar de tot nu toe behaalde resultaten op het gebied van cultuurparticipatie in de gemeente Midden-Drenthe. De uitgangspunten voor het cultuurbeleid in de Cultuurnota zijn onder andere de toegankelijkheid van kunst en cultuur voor een zo groot mogelijke groep mensen, cultuurparticipatie voor alle leeftijden, het stimuleren van samenwerking, cultuureducatie en het ontplooiën van nieuwe culturele initiatieven.

Voor dit onderzoek is uitgegaan van de centrale vraag uit de Cultuurnota: *Wat is op dit moment bereikt van de gestelde doelen uit de Cultuurnota, die gericht zijn op de cultuurparticipatie van inwoners van de gemeente in alle leeftijden?* Als eerste zijn de aanpak en de uitvoering van het onderzoek omschreven, vervolgens het doorlopen proces en hoe de onderzoeksvragen tot stand zijn gekomen. De onderzoeksvragen zijn vervolgens per hoofdstuk beschreven.

Bij de eerste onderzoeksvraag komt aan de orde, hoe de Cultuurnota tot stand is gekomen en onder andere of het beleid doeltreffend was. Daarna wordt het onderzoek naar de gerealiseerde doelen en ambities behandeld. Er is een klein aantal ten dele en slechts één doel niet gerealiseerd. Er is namelijk gebleken, dat er geen boeken aan huis worden bezorgd. Een deels gerealiseerd doel is bijvoorbeeld, het verbeteren van het benutten van kunstwerken en culturele bezienswaardigheden. Dit is nog in ontwikkeling. Het feit dat een aantal doelen deels of niet gerealiseerd waren, heeft voornamelijk te maken met, dat er (nog) geen prioriteit aan was gegeven of dat het deels gerealiseerde doel nog in de ontwikkelfase was. Vervolgens zijn de factoren die hebben bijgedragen aan de successen en de belemmeringen beschreven. Tot slot zijn er verbeterpunten aan gekoppeld.

De belangrijkste conclusies die uit het dossieronderzoek en de input uit de afgenomen interviews kwamen, zijn dat bijna alle in de Cultuurnota opgenomen doelen zijn bereikt. Dit heeft tot de volgende verbeterpunten geleid:

- Zorg ervoor dat er een beleidsmedewerker Cultuur komt.
- Gebruik het enthousiasme en de positieve flow van de Culturele Gemeente om mooie initiatieven te realiseren.
- Vergroot de culturele ambitie in de gemeente.
- Kijk naar de positieve effecten van Cultuur op de samenleving.
- Organiseer meer culturele activiteiten in de winter.
- Zorg voor een goede koppeling tussen ambitie en middelen.
- Blijf praten met inwoners, culturele organisaties en ondernemers en betrek ze bij plannen.
- Onderzoek de mogelijkheden als publiekstrekker van een aantal specifieke plannen op het gebied van Erfgoed & Archeologie (hunebed bouwen, organiseren Archeologiedagen, Orvelte als trekpleister).

Inhoudsopgave

	Voorwoord	1
	Samenvatting	2
	Inhoudsopgave	3
1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding.....	4
1.2	Cultuurnota Midden-Drenthe 2015-2020	4
1.3	Centrale vraag	4
1.4	Leeswijzer	4
2.	Aanpak en uitvoering van het onderzoek	4
2.1	Aanpak en procesbeschrijving	4
2.2	Deskresearch.....	5
2.3	Verdieping	5
2.4	Afbakening	5
2.5	Uitgangspunten van de Cultuurnota	5
2.6	Keuze van de onderzoeksvragen	7
2.7	Onderzoeksvragen	7
3.	Voldoet de Cultuurnota aan de richtlijnen voor het schrijven van een beleidsnota?	7
3.1	In welke fase is de Cultuurnota geschreven?	7
3.2	Welke stappen zijn gezet naar de totstandkoming van de Cultuurnota?	7
3.3	Was het beleid doeltreffend?	7
3.4	Conclusie	8
4.	In hoeverre zijn de doelen en ambities uit de Cultuurnota gerealiseerd?	8
4.1	Gerealiseerde doelen	8
4.2	Deels gerealiseerde doelen.....	9
4.3	Niet gerealiseerde doelen.....	9
4.4	Successen /trots	9
5.	Welke factoren en methodes hebben bijgedragen aan successen en welke belemmerende factoren waren er?	10
5.1	Culturele Gemeente	10
5.2	Cultuurparticipatie en Cultuurbeleving	10
5.3	Onderwijs en Cultuurvoorzieningen	10
5.4	Cultuur en Taal	10
5.5	Beeldende Kunst	11
5.6	Cultuurhistorie Toerisme	11
6.	Wat zijn de verbeterpunten?	11
6.1	Inzetten beleidsmedewerker Cultuur	11
6.2	Betere koppeling ambitie en middelen	12
6.3	Meer culturele ambitie in de gemeente!	12
6.4	Kijk naar de positieve effecten van cultuur op de samenleving	12
7.	Conclusies	13
	Literatuurlijst	14

Inleiding

1.1 Aanleiding

Medio 2015 is door de gemeenteraad van de gemeente Midden-Drenthe de Cultuurnota 2015-2020 vastgesteld. Met deze nota is een cultuurbeleid ontwikkeld in samenspraak met vertegenwoordigers van culturele organisaties, cultuuraanbieders, vertegenwoordigers vanuit toerisme & recreatie, vanuit het onderwijs en vanuit de gemeenteraad. Door het college van burgemeester en wethouders (verder te noemen: het college) is hierin de wens uitgesproken dat de nota bijdraagt aan de stimulering van een groot aanbod van culturele activiteiten in de gemeente. De gemeente voert haar cultuurbeleid uit volgens de richtlijnen uit de Cultuurnota.

Het college heeft aangekondigd om vijf jaar na het vaststellen van de Cultuurnota, deze te actualiseren. Vooruitlopend op deze aanpassing, heeft het college opdracht gegeven te evalueren in hoeverre de doelstellingen uit de Cultuurnota zijn behaald en om aanbevelingen te doen.

1.2 Cultuurnota Midden-Drenthe 2015-2020

Uitgangspunt voor het cultuurbeleid in de Cultuurnota is de toegankelijkheid van kunst en cultuur voor een zo groot mogelijke groep mensen waarbij het leggen van verbinding met onze eigen tradities en geschiedenis centraal staat. Inwoners en toeristen kunnen hierbij op een actieve en/of passieve wijze deelnemen aan het culturele aanbod. Het centrale doel daarbij is het streven naar cultuurparticipatie van inwoners van de gemeente in alle leeftijden, die mensen creatiever maakt, meerwaarde geeft aan het bestaan, bijdraagt aan de vrijetijdsbesteding en nieuwe inzichten en verrassende ervaringen oplevert.

1.3 Centrale vraag

De hoofdvraag luidt als volgt:

Wat is op dit moment gerealiseerd van de gestelde doelen uit de Cultuurnota Midden-Drenthe 2015-2020, die gericht zijn op de cultuurparticipatie van de inwoners uit alle leeftijdscategorieën in onze gemeente?

De hoofdvraag leidt tot formulering van de volgende onderzoeksvragen:

1. Voldoet de Cultuurnota aan de richtlijnen voor het schrijven van een beleidsnota?
2. In hoeverre zijn de doelen en ambities uit de Cultuurnota gerealiseerd?
3. Welke factoren en methodes hebben bijgedragen aan successen en welke belemmeringen waren er?
4. In hoeverre zijn de financiële middelen toegepast en waren er belemmeringen?
5. Wat zijn de verbeterpunten?

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft de methodes van de evaluatie weer. Vervolgens zijn de resultaten van de evaluatie beschreven in hoofdstuk 3 (eerste onderzoeksvraag), hoofdstuk 4 (tweede onderzoeksvraag) en hoofdstuk 5 (derde onderzoeksvraag). In hoofdstuk 6 zijn de verbeterpunten opgenomen.

2. Aanpak en uitvoering van het onderzoek

In dit hoofdstuk worden de aanpak, het proces en de daarbij toegepaste methodes, van het onderzoek beschreven. Ook wordt de afbakening van het onderzoek vermeld. Tot slot wordt uitgelegd hoe de keuze voor de onderzoeksvragen tot stand is gekomen en worden de onderzoeksvragen benoemd.

2.1 Aanpak en procesbeschrijving

Voorafgaand aan deze tussenevaluatie is een aantal stappen doorlopen. Daarbij zijn de volgende instrumenten en methodes toegepast.

- *Bepaling beleidscyclus*
- *Doelstelling en beoogd resultaat*
- *Doelenboom*
- *Actorenanalyse*
- *Krachtenveldanalyse Culturele Gemeente*
- *Plan van aanpak volgens opdrachtformulering*

- *Presentatie aan de wethouder cultuur*
- *Interviews*
- *Bijeenkomst terugkoppeling resultaten en aanbevelingen*
- *Procesbeschrijving*

2.2 Deskresearch

De volgende documenten zijn geselecteerd en geïnventariseerd voor het onderzoek:

- Cultuurnota gemeente Midden-Drenthe 2015-2020
- Structuurvisie gemeente Midden-Drenthe 2030 “Het Platteland leeft”
- Beleidsregels subsidiëring cultuuronderwijs gemeente Midden-Drenthe (2016)
- Algemene Subsidieverordening gemeente Midden-Drenthe (2012)
- Programmabegroting gemeente Midden-Drenthe 2019

2.3 Verdieping

Voor het onderzoek is een aantal interne medewerkers vanuit aanverwante beleidsterreinen geïnterviewd. Per beleidsterrein zijn algemene en specifieke vragen gericht op het beleidsterrein van de medewerker geformuleerd. De geïnterviewde medewerkers is gevraagd wat de successen en de succesfactoren waren en of zij belemmeringen hebben ervaren. De onderzoeksvragen zijn gerelateerd aan de subdoelen, zoals genoemd op pagina 6/7 (punten 1 t/m 6).

2.4 Afbakening

In de opdrachtformulering is in eerste instantie aangegeven ook extern onderzoek te zullen doen voor deze tussenevaluatie. In overleg met de opdrachtgever is besloten dit externe onderzoek niet in deze evaluatie mee te nemen, vanwege de beperkte tijd hiervoor. Bij het opstellen van de nieuwe Cultuurnota zal vooraf geëvalueerd worden welke externe partijen betrokken moeten worden, te denken valt aan de Culturele Raden, de Adviescommissie Cultuur Midden-Drenthe en andere culturele organisaties. Deze evaluatie richt zich alleen op het interne onderzoek.

Er is voor de volledigheid wel onderzocht welke partijen betrokken waren bij het realiseren van de Culturele Gemeente.

2.5 Uitgangspunten van de Cultuurnota

In de Cultuurnota wordt onder andere gesproken over de ambitie om meer verbindingen te leggen tussen culturele organisaties. Een uitgangspunt uit de Cultuurnota is dat nieuwe culturele initiatieven, gericht op samenwerking worden gestimuleerd en zo mogelijk gefaciliteerd.

De toetsing zoals genoemd in de Cultuurnota, vindt plaats aan de hand van het proces, waarbij de brede toegankelijkheid, deelname van meerdere groepen uit de samenleving en de eigen betrokkenheid van de inwoners, als criteria zijn opgenomen.

Visie en uitgangspunten

Vanuit de input uit het veld en met de speerpunten uit het Landelijk, Provinciaal en gemeentelijk beleid zijn de 6 uitgangspunten tot stand gekomen. In de Cultuurnota zijn deze als volgt omschreven:

Gemeentelijke uitgangspunten

1. Het culturele aanbod in de gemeente is toegankelijk voor alle doelgroepen, in het bijzonder voor de jongeren, waarbij er sprake moet zijn van een goede aansluiting tussen binnen- en buitenschoolse activiteiten;
2. Inwoners en toeristen kunnen op een actieve en meer passieve wijze deelnemen aan het culturele aanbod;
3. In onze gemeente gaan wij voor breedtecultuur: alle disciplines komen in kunst- en cultuuruitingen zo veel mogelijk aan bod;
4. Het cultuurbeleid sluit waar mogelijk aan bij de wensen en de behoeften van de inwoners en is gericht op onderlinge samenwerking en het delen van kennis en informatie en is zoveel mogelijk kern- en/of dorpsgericht;
5. Culturele organisaties leveren een bijdrage aan cultuureducatie en het stimuleren van cultuurparticipatie van onze inwoners en toeristen en deze bijdrage vormt de basis voor subsidieverlening;

6. Nieuwe culturele initiatieven, gericht op samenwerking en delen, worden gestimuleerd en zo mogelijk gefaciliteerd.

Uit de hierboven geformuleerde uitgangspunten is duidelijk te zien dat de gemeente Midden-Drenthe grote waarde hecht aan het ontwikkelen van interactief beleid. Hierbij wordt actief samenwerking gezocht met interne partijen, diverse partijen die actief zijn op het gebied van cultuur en de inwoners. Om meer duidelijkheid te krijgen over de samenwerking met de inwoners, zijn de onderstaande drie vragen gesteld:

1. Hoe is het gesteld met overheidsparticipatie in het culturele veld?2. Hoe hebben wij dit tot nu toe gedaan?3. Moet de overheidsparticipatie bevorderd worden? Zo ja, hoe?

Bij overheidsparticipatie doet de overheid een stapje terug en krijgt de burger meer ruimte om wensen kenbaar te maken en initiatieven te ontplooien. Er wordt door de overheid een omslag gemaakt naar meer vraaggericht werken en de burger wordt gefaciliteerd bij het uitvoeren van plannen en het ontplooien van initiatieven.

Op basis van het onderzoek kan worden geconcludeerd, dat met name bij de aanloop naar de benoeming van de gemeente Midden-Drenthe tot Culturele Gemeente, er belangrijke stappen richting overheidsparticipatie zijn gezet. De overheidsparticipatie kan bevorderd worden door actief de samenwerking op te blijven zoeken, burgers meer inspraakmogelijkheden te bieden, burgerinitiatieven (financieel) te ondersteunen en - waar nodig - te faciliteren.

Ambities en doelen uit de Cultuurnota

Op de volgende ambities (hoofdthema's) zijn er doelen en actiepunten geformuleerd. Hieronder zijn de ambities kort samengevat. Ook zijn hierin het centrale doel en de basisvoorzieningen opgenomen, zoals deze in de Cultuurnota zijn beschreven.

1) Culturele Gemeente

In de Cultuurnota is het volgende uitgangspunt vanuit het Coalitieakkoord 2014-2018 ("Samen aan de slag voor een sociaal en duurzaam Midden-Drenthe", 2014) opgenomen: "kunst en cultuur moet toegankelijk zijn voor zo veel mogelijk mensen en het cultuurbeleid legt vooral accent op de verbinding met onze eigen tradities en geschiedenis". Op basis hiervan is in de Cultuurnota de ambitie opgenomen voor het verkennen van de mogelijkheden om Culturele Gemeente van Drenthe te worden.

2) Cultuurparticipatie en cultuurbeleving

De gemeente werkt actief samen met culturele partners en stimuleert organisaties op het gebied van cultuur om verbindingen met elkaar aan te gaan. Ook geeft de gemeente meer bekendheid aan de eigen minimaregelingen en stimuleert de deelname aan culturele activiteiten. Tot slot biedt de gemeente informatie omtrent subsidieregelingen, fondsen en mogelijke financieringsvormen op het gebied van kunst en cultuur.

3) Onderwijs en Cultuurvoorzieningen

Het culturele aanbod in de gemeente moet toegankelijk zijn voor alle doelgroepen, in het bijzonder voor jongeren. Culturele organisaties, culturele aanbieders en scholen stemmen hun activiteiten onderling af om zo gezamenlijk activiteiten te organiseren. Er zijn veel culturele organisaties en kunstenaars actief in de gemeente Midden-Drenthe. Het is daarom belangrijk een goede informatievoorziening te hebben waar onder meer de subsidiemogelijkheden en het aanbod van kunst te raadplegen is.

4) Cultuur en Taal

De gemeente ondersteunt initiatieven om de Drentse Taol te behouden en te stimuleren. Vanuit het bibliotheekwerk en het Huus van de Taol, wordt het lezen extra gestimuleerd. Het bibliotheekwerk zal steeds meer zichtbaar worden in de lokale gemeenschap doordat de bibliotheek gaat fungeren als ontmoetingsplek voor diverse groepen.

5) Beeldende Kunst

In het gemeentehuis van Beilen wordt de mogelijkheid gecreëerd om te exposeren. Ook gaat de gemeente - in samenspraak met diverse culturele organisaties - op zoek naar mogelijkheden om kunstwerken, archeologische projecten en monumenten beter te benutten. Bij het realiseren van kunstwerken in de woonomgeving, zullen in de gemeente gevestigde kunstenaars voorrang krijgen in het gunningsproces.

6) Cultuurhistorie en Toerisme

De structurele waarderingssubsidies aan musea worden gecontinueerd. De gemeente stimuleert het opstellen van een gezamenlijke evenementenkalender door de cultuursector. Op de website www.midden-in-drenthe.nl zullen alle geplande culturele activiteiten in de gemeente, opgenomen worden.

2.6 De keuze van de onderzoeksvragen

In de Cultuurnota zijn naast de centrale doelstelling (zie paragraaf 1.2), vele subdoelen en ambities (zie paragraaf 2.5) geformuleerd. Deze vaak vergaande doelen en ambities lenen zich niet voor een evaluatie. Daarom is bij opstellen van de hierna genoemde onderzoeksvragen geen aansluiting gezocht bij die subdoelen en ambities. Het onderzoek richt zich op het centrale doel, zoals deze in de nota is geformuleerd..

2.7 Onderzoeksvragen

Het centrale doel leidt tot formulering van de volgende onderzoeksvragen, zoals genoemd in paragraaf 1.3:

1. Voldoet de Cultuurnota aan de richtlijnen voor het schrijven van een beleidsnota?
2. In hoeverre zijn de doelen en ambities uit de Cultuurnota gerealiseerd?
3. Welke factoren en methodes hebben bijgedragen aan successen en welke belemmeringen waren er?
4. In hoeverre zijn de financiële middelen toegepast en waren er belemmeringen?
5. Wat zijn de verbeterpunten?

3. Voldoet de Cultuurnota aan de richtlijnen voor het schrijven van een beleidsnota?

In dit hoofdstuk wordt de Cultuurnota geëvalueerd, aan de hand van de richtlijnen vanuit de theorie. In deze tussentijdse evaluatie wordt duidelijk in welke fase de nota is geschreven, hoe de Cultuurnota tot stand is gekomen en of het beleid doeltreffend was. Tot slot wordt in de conclusie beschreven wat positief is en wat de verbeterpunten zijn.

3.1 In welke fase is de Cultuurnota geschreven?

In Grip op Beleid (Roovers & Van Belzen, 2012) worden de fases van de beleidscyclus uitgelegd. Nadat de fases agendavorming en beleidsvoorbereiding zijn afgerond, is de Cultuurnota in fase 3 van de beleidscyclus: de beleidsbepaling terecht gekomen. In deze fase is de Cultuurnota geschreven. De Cultuurnota is daarna vastgesteld door het college en door de gemeenteraad.

3.2 Welke stappen zijn gezet naar de totstandkoming van de Cultuurnota?

Deskresearch

Vanuit het landelijk beleid, vastgelegd tot en met 2016 in de nota : “Meer dan kwaliteit: een nieuwe visie op het cultuurbeleid” is het speerpunt “cultuureducatie in het basisonderwijs” belicht. Op het provinciaal beleid wordt uitgebreid ingegaan in de Cultuurnota 2013-2016 “Oude wereld, nieuwe mindset” van de provincie Drenthe. De provincie richt zich vanuit alle cultuurvormen en -uitingen op verschillende terreinen en werkt hierin samen met alle Drentse gemeenten. Vanaf 2002 benoemt de provincie Drenthe tweejaarlijks een gemeente tot Culturele Gemeente van Drenthe. Hiermee stimuleert zij de culturele infrastructuur en de culturele vernieuwing in de provincie. Het verkennen van kansen en mogelijkheden hierin voor Midden-Drenthe, worden als doel in de Cultuurnota opgenomen. Het uitgangspunt, wat in het coalitieakkoord 2014-2018 van de gemeente Midden-Drenthe is opgenomen, wordt ook beschreven. Dit uitgangspunt is, dat kunst en cultuur toegankelijk moet zijn voor zo veel mogelijk mensen en dat cultuurbeleid vooral accent legt op de verbinding met onze eigen tradities en geschiedenis.

Input vanuit het veld

Met de bijdrage en input van alle culturele instanties en cultureel betrokken organisaties (zoals onderwijsinstellingen en ondernemers) uit de gemeente is de Cultuurnota tot stand gekomen.

3.3 Was het beleid doeltreffend?

Het evalueren van de effecten van beleid is vaak lastig in beeld te brengen. Daarom worden de resultaten, voortkomend uit de Cultuurnota, getoetst aan de hand van de volgende criteria: brede toegankelijkheid, deelname van meerdere groepen uit de samenleving en de eigen betrokkenheid van de inwoners.

Is het centrale doel helder geformuleerd?

Het centrale doel was in een zin van 5 regels weergegeven. Lastig leesbaar, waarbij gebruik werd gemaakt van niet-hedendaagse woorden.

Zijn de doelen volgens Tiggeler (2017) Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch Tijdgebonden (SMART) geformuleerd?

De uitgangspunten, de vele doelen en ambities uit de Cultuurnota zijn niet geschikt om als meetinstrument voor de evaluatie te worden ingezet. Een aantal doelen waren niet meetbaar of tijdgebonden, waardoor het evalueren ervan lastig was. Het beleid heeft wel geleid tot meer burgerinitiatief, met name bij de aanloop naar de benoeming tot Culturele Gemeente. Hierdoor zijn inwoners gestimuleerd en gefaciliteerd bij het ontplooiën van initiatieven.

3.4 Conclusie

Het is een ambitieuze nota, waarin vele doelen en ambities worden gesteld. De meeste doelen zijn geheel gerealiseerd, een vijftal gedeeltelijk en één doel niet. De Cultuurnota is tot stand gekomen met de bijdrage en input van alle culturele instanties en cultureel betrokken organisaties uit de gemeente.

Spaank (2005) stelt: als inwoners meedenken, kan dit leiden tot betere oplossingen. Het bevordert ook de acceptatie van het beleid en er wordt mee voorkomen dat het in een later stadium vast loopt. Ook werkt het bevorderend voor de betrokkenheid bij de sociale omgeving.

Verbeterpunten

- De vele gestelde doelen, uitgangspunten, visies, ambities omzetten naar minder en concrete doelen. Breng hierin een duidelijke prioritering aan.
- Houd het centrale doel helder en kort.
- Onderschrijf het belang van een beleidsmedewerker Cultuur voor een ambitieuze culturele gemeente, waarbij de Culturele Gemeente een positieve impuls is.

4. In hoeverre zijn de doelen en ambities uit de Cultuurnota gerealiseerd?

Er is voor het opstellen van deze tussenevaluatie onderzocht in hoeverre de geformuleerde doelen zijn behaald en de geplande activiteiten zijn uitgevoerd.

In de Cultuurnota zijn er doelen en actiepunten geformuleerd op 6 thema's (zie paragraaf 2.5). Hieronder volgt een samenvatting van welke doelen volledig, gedeeltelijk en niet zijn gerealiseerd zijn (onderverdeeld per thema):

4.1 Gerealiseerde doelen

Culturele Gemeente

Na het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek, heeft de gemeente zich aangemeld voor de benoeming tot Culturele Gemeente. Dit is succesvol gebleken; de gemeente Midden-Drenthe is benoemd tot Culturele Gemeente van Drenthe in 2019-2020.

Cultuurparticipatie en Cultuurbeleving

Vanaf 2016 wordt jaarlijks een budget van € 35.000,00 in de gemeentebegroting opgenomen voor het subsidiëren van cultuurprojecten in de gemeente. In 2016 is een Adviescommissie Cultuur ingesteld die het college onafhankelijk adviseert over de subsidieaanvragen voor cultuurprojecten.

Onderwijs en Cultuurvoorzieningen

Culturele organisaties, culturele aanbieders en scholen in de gemeente Midden-Drenthe stemmen hun activiteiten op incidentele basis onderling met elkaar af. Op deze manier kunnen zij gezamenlijke activiteiten ontplooiën en organiseren.

Cultuur en Taal

De gemeente stimuleert het behoud van de Drentse Taal en het Bibliotheekwerk is meer zichtbaar gemaakt voor de lokale gemeenschap. De bibliotheek fungeert onder meer als ontmoetingsplek voor verschillende groepen. De bibliotheek ontplooit nieuwe activiteiten en heeft afhaalpunten in de bibliotheken gerealiseerd waar digitaal bestelde boeken, afgehaald kunnen worden.

Beeldende Kunst

In het gemeentehuis van Beilen is er ruimte om te exposeren gecreëerd. In samenspraak met diverse organisaties wordt naar kansen gezocht om kunstwerken en archeologische projecten beter te benutten.

Cultuurhistorie en Toerisme

De gemeente heeft de stichting Marketing en Promotie Midden-in-Drenthe opgezet, de stichting verbindt o.a. evenementenorganisaties en zorgt voor de publicatie van evenementen in een gezamenlijke evenementenkalender. De activiteiten en evenementen worden zowel op de website www.midden-in-drenthe.nl als in lokale huis-aan-huisbladen gepubliceerd.

4.2 Deels gerealiseerde doelen

Beeldende Kunst

Er zijn stappen gezet om het benutten van kunstwerken en culturele bezienswaardigheden te verbeteren. In samenwerking met de betrokken organisaties zal naar nieuwe mogelijkheden gezocht moeten worden om kunstwerken en bezienswaardigheden beter op de kaart te zetten.

In de Cultuurnota is opgenomen dat in de gemeente gevestigde kunstenaars voorrang krijgen in het gunningsproces bij het realiseren van kunstwerken. Omdat er in de afgelopen jaren geen aanvragen voor kunstwerken zijn ingediend, is dit uitgangspunt nog niet in de praktijk gebracht.

Cultuurhistorie en Toerisme

Uit het onderzoek blijkt, dat er in de afgelopen jaren diverse ontwikkelingen zijn geweest op het gebied van Erfgoed & Archeologie. Deze ontwikkelingen, zoals het organiseren van Archeologiedagen, zijn niet in de huidige Cultuurnota zijn opgenomen.

4.3 Niet gerealiseerde doelen

Cultuur en Taal

In de Cultuurnota staat dat het bibliotheekwerk meer zichtbaar gemaakt zou worden met activiteiten in de lokale gemeenschap. Eén van de genoemde activiteiten is het bezorgen van boeken aan huis. Uit het onderzoek blijkt dat er nog geen bibliotheekboeken aan huis worden bezorgd. Inmiddels is in de Coronatijd wel gestart met proeven van het bezorgen van boeken aan huis.

4.4 Successen / trots:

Uit het onderzoek blijkt dat de medewerkers van de gemeente trots zijn op het behalen van diverse doelen, het uitvoeren van bepaalde activiteiten en het realiseren van een aantal specifieke kunstwerken en monumenten. Hieronder volgt een korte samenvatting van waar men het meest trots op is:

De meeste medewerkers, die aan het interview hebben meegewerkt, gaven aan trots te zijn dat het gelukt is om Culturele Gemeente te worden. Ook zijn ze blij dat er extra financiële middelen beschikbaar zijn gesteld voor de projecten in het kader van de Culturele Gemeente.

De medewerkers gaven verder aan dat er veel partijen actief zijn op het gebied van cultuur en dat er veel gezamenlijke culturele activiteiten worden georganiseerd. De gemeente dient de goede samenwerking met het culturele veld vast te houden en te koesteren. Ook zijn er diverse projecten gestart om de verbinding en samenwerking tussen verschillende partijen en inwoners te stimuleren, waaronder de projecten Culturele Gemeente en "Kiek oeze streek".

Er zijn diverse kunstwerken en monumenten gerealiseerd waar de medewerkers trots op zijn. De volgende kunstwerken en monumenten zijn genoemd:

- Het Meeuwenkunstwerk van brons en het kunstwerk Het Stenen Plateau, beiden in Wijster
- Het monument in Bovensmilde ter herdenking van de eerste generatie Molukkers
- Het monument De Mozaïken Bank in Wijster
- De onthulling van het aardkundig monument te Orvelte
- De archeologische verwachtingskaart voor kamp Westerbork.

Tot slot zijn de medewerkers enthousiast over de bijdrage en inzet van de gemeente voor het behouden van de Drentse Taol met "Meertmaond Streeктаolmaond".

5. Welke factoren en methodes hebben bijgedragen aan successen en welke belemmeringen waren er?

Aan de hand van de hoofdthema's uit de Cultuurnota worden in dit hoofdstuk de succesfactoren en de belemmerende factoren omschreven. Deze factoren hebben betrekking op de gerealiseerde, de deels gerealiseerde en niet gerealiseerde doelen, zoals genoemd in hoofdstuk 4.

5.1 Culturele Gemeente

Succesfactoren

Eén van de belangrijkste succesfactoren voor de benoeming als Culturele Gemeente van Drenthe, was dat de gemeente het lef heeft gehad om de ideeën van onderop te laten komen. Er zijn bijeenkomsten georganiseerd, waarbij onder andere bewoners, alle cultureel betrokken organisaties, ondernemers en onderwijsinstellingen actief werden betrokken, enthousiast werden gemaakt en hun ideeën konden inbrengen. De gemeente heeft organisaties gestimuleerd om de verbinding met elkaar aan te gaan. Dit heeft er toe geleid dat projecten gezamenlijk werden opgepakt. Ook heeft de samenwerking met andere beleidsterreinen bijgedragen aan dit behaalde resultaat. Uiteindelijk werden er talrijke plannen uiteenlopend van zang, dans, kunst tot theater ingediend. Het merendeel van de plannen is (deels) gehonoreerd.

Belemmeringen

De gemeente heeft in de aanloop naar het Culturele jaar, met veel enthousiasme, grote (financiële) verwachtingen gewekt. Deze verwachtingen moesten soms tijdens het proces worden bijgesteld. Een andere belemmering was, dat door personele uitval op diverse beleidsterreinen er geen voltallige projectgroep kon worden opgezet. Ook was er geen beleidsmedewerker cultuur, waardoor de voortgang van het project culturele gemeente regelmatig werd belemmerd.

5.2 Cultuurparticipatie en Cultuurbeleving

Succesfactoren

In 2016 is er een Adviescommissie Cultuur ingesteld. Deze commissie adviseert het college over subsidieaanvragen voor cultuurprojecten, waarvoor een jaarlijks budget van € 35.000,- beschikbaar is gesteld. Hiermee is een stap gemaakt naar meer culturele ontwikkeling op het gebied van cultuurparticipatie in de gemeente. Het realiseren van nieuwe, culturele initiatieven vanuit de inwoners, gebeurt vaak in samenwerking met de Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe. Ook kan het overleg met inwoners om een kunstwerk te realiseren, hierbij als een succesfactor worden gezien.

Belemmeringen

Doordat er niet voldoende budget voor incidentele culturele initiatieven is opgenomen, werd het realiseren hiervan soms lastig. Een belemmerende factor was dat er in de eerste jaren fors werd bezuinigd op het cultuurbudget. Hierdoor stond in die periode cultuur laag op de politieke agenda.

5.3 Onderwijs en Cultuurvoorzieningen

Succesfactoren

Door middel van de jaarlijkse bijdrage door de gemeente van € 100.000,- aan cultuureducatie op alle scholen stimuleert de gemeente cultuurparticipatie van jongs af aan. Ook stimuleert de gemeente de participatie aan amateurkunst, zoals zang-, muziek- en toneelverenigingen. Deze verenigingen ontvangen jaarlijks een subsidie.

5.4 Cultuur en Taal

Succesfactoren

De gemeente heeft voor het Huus van de Taol een plek in het gemeentehuis gerealiseerd. De gemeente ondersteunt de initiatieven van het Huus van de Taol om de Drentse Taal te behouden door middel van een structurele subsidie. Het bibliotheekwerk is meer zichtbaar geworden in de lokale gemeenschap, doordat de bibliotheek als ontmoetingsplek voor diverse groepen wordt ingezet. Vanuit het bibliotheekwerk en het Huus van de Taol, wordt het lezen op verschillende manieren gestimuleerd.

5.5 Beeldende Kunst

Succesfactoren

In de nieuwe hal van het gemeentehuis in Beilen, is er ruimte gecreëerd om te exposeren door middel van flexibele wanden. Het 'fonds bovenwijkse voorzieningen' wordt gebruikt voor het realiseren van extra voorzieningen in een wijk, dit kan bijvoorbeeld een kunstwerk zijn.

Belemmeringen

Een belemmerende factor is, dat er niet duidelijk is wie verantwoordelijk is voor de registratielijst van de kunstwerken van de gemeente Midden-Drenthe, voorheen was dit een taak van de beleidsmedewerker cultuur. Voor het onderhoud aan gezamenlijke kunstwerken in dorpen, is er geen budget opgenomen in de gemeentebegroting. Hierdoor moeten de dorpen deze onderhoudskosten zelf betalen. In incidentele gevallen draagt de gemeente hier wel aan bij.

5.6 Cultuurhistorie en Toerisme

Succesfactoren

De gemeente heeft zich ingezet en heeft een budget vrijgemaakt om een nieuwe stichting Marketing en Promotie Midden-in-Drenthe op te zetten. Hierdoor is binnen de sector meer samenwerking tot stand gekomen en vindt er meer gezamenlijke publicatie van activiteiten plaats. De website www.midden-in-drenthe.nl en Midden in Drenthe magazine maken deel uit van de promotie van alle culturele en toeristische activiteiten in de gemeente.

Belemmeringen

Uit het onderzoek blijkt dat er nog mooie kansen liggen op de thema's Erfgoed & Archeologie. Het opstellen van een krachtenveldanalyse zal duidelijk maken welke partijen betrokken dienen te worden bij het onderzoek naar de mogelijkheden om archeologische projecten en monumenten beter te benutten.

6. Wat zijn de verbeterpunten?

Vanuit de vijf onderzoeksvragen, genoemd in paragraaf 2.7, wordt in dit hoofdstuk het causale verband beschreven tussen de ambities en doelen en daaruit voortkomende verbeterpunten. Omdat de verbeterpunten van diverse medewerkers in grote lijnen overeen kwamen, is eerst een samenvatting gemaakt van de genoemde verbeterpunten. De verbeterpunten zijn daarna onderverdeeld in een aantal thema's, in dit hoofdstuk per paragraaf onderverdeeld. Gebleken is dat de meeste aanbevelingen betrekking hebben op het inzetten van een beleidsmedewerker Cultuur, daarom wordt dit als belangrijkste verbeterpunt vanuit de medewerkers van de gemeente Midden-Drenthe beschouwd.

6.1 Inzetten beleidsmedewerker Cultuur

De belemmeringen die uit de onderzoeksvragen naar voren kwamen hadden te maken met de bezuinigingen in de eerste jaren. Op het cultuurbudget is toen flink bezuinigd. Cultuur stond laag op de politieke agenda. Tot april 2018 was er een beleidsmedewerker Cultuur, daarna is de vacature niet meer opgevuld. De taken van de beleidsmedewerker Cultuur zijn onderverdeeld onder verschillende medewerkers. Deze medewerkers, konden vaak alleen de werkzaamheden verrichten die strikt nodig waren om zaken draaiende te houden. Ook zijn er een aantal taken structureel blijven liggen. Dit heeft geleid tot kwaliteitsverlies op het gebied van Cultuur. Omdat er geen aangewezen persoon voor cultuur was, liepen processen soms moeizaam en werden de beleidsmatige taken op Cultuur niet opgepakt. Op dat moment was er niet duidelijk wie de kunstwerken in de gemeente beheerde en wie hiervan de registratielijst bijhield. Inmiddels is er sinds september 2019 een beleidsmedewerker Cultuur aangesteld.

Doordat de taken op het gebied van Cultuur door de andere beleidsmedewerkers 'er bij gedaan werd' werd het signaal afgegeven dat Cultuur geen volwaardig beleidsterrein was (ook naar de buitenwereld toe). Vanuit externe partijen/het veld, ontvingen medewerkers informatieverzoeken en vragen die 'horen' bij een beleidsmedewerker Cultuur. Het niet invullen van de functie beleidsmedewerker Cultuur, maakte het lastiger om de ambities waar te maken en de gestelde doelen uit de Cultuurnota te realiseren. En bleven er mooie kansen op het gebied van Cultuur, onbenut.

Verbeterpunten

Het inzetten van een Beleidsmedewerker Cultuur bevordert direct een overzichtelijke taakverdeling en uitvoering van het cultuurbeleid. Indirect bevordert dit meer culturele mogelijkheden door samenwerking met de Provincie Drenthe en andere Drentse gemeenten. De gemeente moet vroegtijdig anticiperen op het vertrek van medewerkers, waarbij de gemeentelijke ambitie en het voorkomen van overbelasting van het personeel in het oog wordt gehouden. Inmiddels is er sinds september 2019 een beleidsmedewerker Cultuur aangesteld.

6.2 Betere koppeling ambitie en middelen

Eén van de ambities die in de Cultuurnota staat, is om als gemeente de benoeming van Culturele Gemeente van Drenthe te behalen. Het stimuleren van culturele initiatieven (onder andere kunstwerken) vanuit dorpen is ook één van de doelen uit de Cultuurnota. Bewoners kunnen bijvoorbeeld vragen om het aankopen en plaatsen van een kunstwerk in de buurt of wijk.

Een belemmerende factor bij de aanpak van nieuwe initiatieven, is dat er regelmatig naar ad hoc oplossingen moet worden gezocht. Bijvoorbeeld wie pakt wat op, is er genoeg budget en welk budget moet er worden aangesproken? Bij wie kunnen mensen terecht met beleidsvragen cultuur? Ook is er geen structureel budget in de gemeentebegroting opgenomen voor het onderhoud van kunstwerken.

Verbeterpunten

De gemeente moet zich realiseren dat het uitvoeren van een plan altijd de inzet van middelen - geld, mankracht en tijd - vergt. Maak daarom vooraf een goede financiële afweging en stel daarbij de vragen: Wat het gaat kosten? Hoeveel tijd kost het? Wat levert het op? Maak meer budget vrij voor culturele plannen en voor het onderhouden van kunstwerken.

6.3 Meer culturele ambitie in de gemeente!

Zoals ook eerder genoemd is één van de ambities uit de Cultuurnota, om Culturele Gemeente van Drenthe te worden. Vanuit de onderzoeksvragen werd benoemd, dat er weinig culturele activiteiten in de winterperiode plaats vinden. Ook werd als belemmering genoemd, dat er tijdens het culturele jaar geen budget meer voor incidentele cultuurprojecten voorhanden was. Het jaarlijkse budget voor cultuurprojecten is overgeheveld naar het budget van het culturele jaar (2019-2020). Het budget voor Culturele Gemeente is naderhand met middelen uit andere budgetten aangevuld.

Verbeterpunten

De gemeente doet er goed aan om de vele al bestaande culturele activiteiten versterken. Voor het toekomstige cultuurbeleid is het raadzaam om gebruik te maken van de culturele boost en de positieve effecten van de Culturele Gemeente, hierdoor kunnen mooie initiatieven gerealiseerd worden. Houd het enthousiasme en inzet van de burgemeester en de wethouder vast. Ook het koesteren van de verschillende partijen die actief zijn op het culturele terrein en het blijven stimuleren van de samenwerking met deze partijen, behoort tot de verbeterpunten. Organiseer meer culturele activiteiten in de winter en zorg ervoor dat er voldoende budget / financiële middelen beschikbaar is / komt.

Stel bijvoorbeeld een bijdrage uit het cultuurfonds beschikbaar om te onderzoeken of en op welke manier Orvelte kan dienen als (culturele) trekpleister voor Midden-Drenthe. Onderzoek ook de mogelijkheden als publiekstrekker van een aantal specifieke plannen op het gebied van Erfgoed & Archeologie (hunebed bouwen en het organiseren van Archeologiedagen).

6.4 Kijk naar de positieve effecten van cultuur op de samenleving

Zoals beschreven in de Cultuurnota heeft cultuur raakvlakken met meerdere beleidsterreinen, zoals onderwijs en welzijn. Cultuureducatie levert onder andere een bijdrage aan de intelligentie en de ontwikkeling van sociale vaardigheden bij kinderen. Taalvaardigheid vergroot de verbinding met elkaar. Eén van de doelen uit de Cultuurnota is om bibliotheekboeken aan huis te bezorgen. Dit doel werd niet gerealiseerd.

Vanuit de onderzoeksvragen zijn de volgende thema's benoemd als positieve effecten van cultuur op de samenleving: Cultuur kan ingezet worden om mensen met elkaar te verbinden en heeft op deze manier een positief effect op de samenleving. Door culturele activiteiten voor statushouders te organiseren, wordt de integratie bevorderd en wordt de taalvaardigheid vergroot. Cultuur kan ingezet worden voor specifieke groepen mensen bijvoorbeeld ouderen en nieuwkomers (bijvoorbeeld statushouders).

Door culturele activiteiten voor ouderen te organiseren, kan eenzaamheid bestreden worden. Ook kan cultuur preventief ingezet worden om het welzijn van inwoners te bevorderen, door bijvoorbeeld het organiseren van jeugd(zorg)activiteiten. Door Culturele Gemeente zijn er ook meer contacten met ondernemers, waardoor mooie verbindingen tot stand komen, houd dit vast! Met culturele activiteiten kun je plezier en ontspanning creëren bij de deelnemers en dit heeft weer een positief effect op de gezondheid en het welzijn.

Verbeterpunten

De aanbeveling hierin is, om cultuur te blijven inzetten. Cultuur heeft een positief effect op de samenleving, op de verbinding met elkaar en het welzijn van alle inwoners in de gemeente. Blijf bij het ontplooien van nieuwe initiatieven actief in het contact met de inwoners, de culturele organisaties en de ondernemers. Betrek deze partijen bij de plannen en het proces. Het bezorgen van bibliotheekboeken aan huis draagt bij aan het bevorderen van de taalvaardigheid voor alle inwoners.

7. Conclusies

Op basis van het dossieronderzoek en de input van de geïnterviewde medewerkers, kan geconcludeerd worden, dat bijna alle in de Cultuurnota opgenomen doelen zijn bereikt. Het feit dat een aantal doelen deels of niet gerealiseerd zijn, heeft voornamelijk te maken, dat er (nog) geen prioriteit aan was gegeven of dat het deels gerealiseerde doel nog in de ontwikkelfase was. Het onderzoek leidt tot de volgende verbeterpunten:

- Zorg ervoor dat de functie beleidsmedewerker Cultuur ingevuld blijft.
- Gebruik de positieve flow van de Culturele Gemeente om mooie initiatieven te realiseren.
- Vergroot de culturele ambitie in de gemeente.
- Kijk naar de positieve effecten van Cultuur op de samenleving.
- Organiseer meer culturele activiteiten in de winter.
- Zorg voor een goede koppeling tussen ambitie en middelen.
- Blijf praten met inwoners, culturele organisaties en ondernemers en betrek ze bij plannen.
- Onderzoek de mogelijkheden als publiekstrekker van een aantal specifieke plannen op het gebied van Erfgoed & Archeologie (hunebed bouwen, het organiseren van Archeologiedagen en Orvelte als trekpleister).

Literatuurlijst

Boeken

- Nathans, H. (2015). Adviseren als tweede beroep. Deventer: Kluwer.
- Roovers, F & Belzen, J. van (2012). Grip op Beleid. Zaltbommel: Thema.
- Spaink, E. (2005). Gereedschap voor Effectieve Beleidsvorming. Den Haag: Sdu Uitgevers.
- Tiggeler, E. (2017). Check je Beleidstekst. Amsterdam: Boom uitgevers.

Nota's

- Algemene Subsidieverordening gemeente Midden-Drenthe (2012)
- Beleidsregels subsidiëring cultuuronderwijs gemeente Midden-Drenthe (2016)
- Cultuurnota Midden-Drenthe 2015-2020 (2015)
- Programmabegroting gemeente Midden-Drenthe 2019
- Structuurvisie gemeente Midden-Drenthe 2030 "Het Platteland leeft" (2012)

Folder

- Stipdonk, van V. (2017). Eerste Hulp Bij Overheidsparticipatie. Lokale Democratie.

